

Jedanaesta regionalna konferencija EnE15-ENV.net

Životna sredina ka Evropi

Beograd, 5. jun 2015.

ODGOVORNOST I OSIGURANJE ZA ŠTETU PREMA ŽIVOTNOJ SREDINI

**Tina Janjatović, Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine
mr Andrej Pak, Narodna Banka Srbije, Dragoljub Todić, Institut za međunarodnu
politiku i privredu**

POJAM I PREDMET ZAŠTITE

- **Direktiva o odgovornosti za štetu prema životnoj sredini (The Directive on Environmental Liability with Regard to the Prevention and Remedying of Environmental Damage 2004/35 EC)** je usvojena od strane Evropskog Parlamenta i Saveta 2004. godine
- Svrha Direktive je utvrđivanje pravnog okvira za odgovornost za štetu nanetu životnoj sredini koja je zasnovana na načelu „zagađivač plaća”.
- Prema principu „zagađivač plaća”, operater koji prouzrokuje štetu po životnu sredinu ili stvara neposrednu opasnost takve štete treba da pokrije troškove neophodnih mera sprečavanja ili mera remedijacije štete.

ŠTETA PO ŽIVOTNU SREDINU

- **šteta po zaštićene vrste i prirodna staništa**, uz uslov da takva šteta ima „značajne štetne efekte na postizanje i održavanje odgovarajućeg statusa očuvanja takvih staništa ili vrsta;
- **šteta po vode**, uz uslov da se radi o šteti koja značajno utiče na ekološki, hemijski i/ili kvantitativni status i/ili ekološki potencijal;
- **šteta po zemljište**, uz uslove: 1) da se radi o zagađenju zemljišta koje stvara značajan rizik po ljudsko zdravlje, 2) pošto je na njega izvršen loš uticaj kao rezultat uvođenja, u, na ili pod zemlju: materija, preparata, organizama i mikroorganizama

DELOKRUG

➤ Direktiva se primenjuje na:

a) štetu po životnu sredinu prouzrokovanu bilo kojom od poslovnih delatnosti operatera koje su navedene u Aneksu III, kao i na svaku neposrednu opasnost od takve štete.

b) štetu po zaštićene vrste i prirodna staništa prouzrokovanu svakom poslovnom delatnošću osim onih navedenih u Aneksu III kao i na svaku neposrednu opasnost od takve štete, ako je operater namerno pogrešio ili iz nehata.

c) Direktiva ne daje fizičkim licima pravo na naknadu od posledica štete po životnu sredinu ili neposredne opasnosti od takve štete.

NADLEŽNI ORGAN

- **Države članice određuju nadležni organ odgovoran za ispunjavanje obaveza predviđenih Direktivom.**
- **Nadležni organ ima obavezu da utvrdi koji operater je prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete, da proceni značaj štete i da odredi koje mere otklanjanja (remedijacije) treba preduzeti.**
- **Pitanja od značaja**
 - **Kontinuirano praćenje rada operatera – blagovremeno donošenje odgovarajućih mera sprečavanja u slučaju neposredne opasnosti nastanka i/ili mera otklanjanja nastalih šteta u životnoj sredini**
 - **Utvrđivanje neophodnog nivoa sanacije, po nastanku štete**
 - **Utvrđivanje razumnih troškova sprečavanja i/ili remedijacije**
 - **Sprovođenja mera uz kontrolu kvaliteta**

FINANSIJSKO OBEZBEĐENJE - OSIGURANJE

➤ Direktiva predviđa:

→ Preduzimanje mera radi podsticanja razvoja finansijskih instrumenata, kako bi se operaterima obezbedilo pokriće utvrđenih obaveza

→ Sprečavanje i otklanjanje šteta u slučaju nesolventnosti (operatera koji je prouzrokovao štetu ili društva za osiguranje kod koga je zaključen ugovor o osiguranju)

➤ Osiguranje

Ustupanje rizika odgovornosti za štete usled zagađenja životne sredine društvima za osiguranje

IZAZOVI

- Složenost materije. Između ostalog, posledice zagađenja mogu da se ispolje sa zakašnjenjem od više meseci ili godina. Da li pokriće takvih šteta (npr. posle isteka obaveznog osiguranja) obezbediti iz posebnog fonda za zaštitu životne sredine?
- Ograničenje odgovornosti operatera?
- Veliki broj pravnih akata kojima se regulišu pitanja zaštite životne mogu da dovedu do nedoumica u primeni i time utiču na pravnu sigurnost
- Aktivna saradnja ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine i društava za osiguranje (procena rizika koji se preuzima u osiguranje, procena šteta)
- Kako postupiti kada merama povraćaj u pređašnje stanje nije moguć?

MOGUĆA REŠENJA

- Osnivanje poslovnog udruženja (pula) za ekološke rizike :
 - model uslovi osiguranja u cilju izbegavanja različitih kriterijuma i mogućeg diskriminatornog ponašanja
 - razjašnjenje i usaglašavanje različitih koncepata pokrića
 - razmena iskustava (društva za osiguranje, društva za reosiguranje, garantni fond)
 - adekvatan odgovor postavljenim zahtevima, imajuću u vidu potencijalno katastrofalne štete (saosiguranje)
 - stručno osposobljavanje kadrova za procenu rizika i procenu i likvidaciju šteta
- Osnivanje fonda za zaštitu životne sredine
 - javno – privatna saradnja
 - usaglašavanje i sprovođenje programa prevencije
 - finansiranje iz doprinosa na premiju osiguranja

ХВАЛА НА ПАЖЊИ!

Andrej Pak
email: andrej.pak@nbs.rs
Narodna banka Srbije